

SOSYAL MEDYADA SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ (STK) ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARIYER PLANLAMASINA YÖNELİK PAYLAŞIMLARI: INSTAGRAM ÖRNEĞİ¹

Sharing of Non-Governmental Organizations (NGOs) on Career Planning For University Students on Social Media: Instagram Example²

İlayda GÜRSU¹, Zuhul OZEL SAGLAMTIMUR²

¹Ege Üniversitesi, İletişim Fakültesi, İzmir, e-mail: ilaydagursu2@gmail.com

²Ege Üniversitesi, İletişim Fakültesi, İzmir, e-mail: zuhal.ozel@ege.edu.tr

ORCID ID: İG: 0009-0006-7015-7312 ZOS: 0000-0001-7641-1205

DOI: 10.69999/emedi.1839457

E-ISSN: 3023-4115

MAKALE BİLGİLERİ	ÖZET
Makale Bilgisi Makale Türü: Araştırma Makalesi Geliş Tarihi: 10.12.2025 Kabul Tarihi: 11.12.2025 Yayın Tarihi: 26.12.2025 Anahtar Kelimeler: Sivil Toplum Kuruluşları (STK), Sosyal Medya, Kariyer Planlama	Günümüz sosyal medya araçlarında kariyer ve kariyer planlaması adına hesaplar ve gönderiler gittikçe çoğalmaktadır. Özellikle gönüllülük esasına dayalı sivil toplum kuruluşlarından bazıları, gençlere ve üniversite öğrencilerine yönelik kariyer hizmeti sunmaktadır. Bu gönderiler hem kişisel hem de kariyer gelişimi için önemli bir adımdır, iş hayatına hazırlanma ve CV oluşturma konusunda yardımcı olmaktadır. Bu makale çalışmada, daha fazla üniversite öğrencisinin kariyer planlamasında farkındalıklarının artırılması, kariyer odaklı sivil toplum kuruluşlarının paylaşımlarının neler olduğu, ne gibi etkinlikler yaptıkları ve öğrencilere hangi konularda destek verdiklerinin araştırılması amaçlanmaktadır. En sık kullanılan sosyal medya platformu Instagram olması nedeniyle dört sivil toplum kuruluşunun hesapları örneklem olarak seçilmiş ve 1 Haziran 2022 ile 31 Mayıs 2023 tarihleri arasında yaptıkları paylaşımlar içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Üniversite öğrencilerinin kariyer planlamasına yönelik düzenli paylaşımlarda bulunan ve en çok takipçi sayısına sahip ilk dört sivil toplum kuruluşu Bilim ve Sanat Vakfı, Habitat Derneği, Pi Gençlik Derneği ve Türkiye Girişimcilik Vakfı olduğu araştırma kapsamında belirlenmiştir. Araştırma bulguları arasında incelenen sivil toplum kuruluşlarının yaptıkları paylaşımlarda, gençlere ve üniversite öğrencilerine yönelik kariyer hizmeti sundukları, bu hizmetler arasında farklı yabancı dil kulüpleri, atölye, eğitim, okuma grupları gibi faaliyetler, girişimcilik programları, ESC+ projesi ve Erasmus+ projesine katılım sağlama vb. konularda üniversite öğrencilerinin kariyer yolculuklarına yardımcı olduğu saptanmıştır.

ARTICLE INFO	ABSTRACT
Article Information Article Type: Research Article Received: 10.12.2025 Accepted: 11.12.2025 Published: 26.12.2025 Keywords: Civil Society Organizations (CSOs), Social Media, Career Planning	Today, accounts and posts related to careers and career planning are increasingly common on social media platforms. Some volunteer-based civil society organizations, in particular, offer career services to young people and university students. These posts are a crucial step in both personal and career development, helping them prepare for work and build their CVs. This article aims to raise university students' awareness of career planning and to investigate the posts of career-focused civil society organizations, the types of activities they organize, and the areas they support students. Instagram is the most frequently used social media platform, so Instagram accounts of four civil society organizations were selected as a sample and their content shared between June 1, 2022, and May 31, 2023 was analyzed using content analysis. The research identified the top four civil society organizations with the highest follower counts and regular posts focused on career planning among university students: Bilim ve Sanat Vakfı, Habitat Derneği, Pi Gençlik Derneği ve Türkiye Girişimcilik Vakfı. The research findings revealed that the civil society organizations examined offered career services to young people and university students, including support for university students' career journeys through various foreign language clubs, workshops, training, reading groups, entrepreneurship programs, and participation in the ESC+ and Erasmus+ projects.

[1] Bu çalışma, 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında 1919B012220539 proje numarasıyla TÜBİTAK tarafından desteklenmiştir. Desteklerinden dolayı TÜBİTAK'a teşekkür ederiz.

[2] This study was supported by TÜBİTAK under the project number 1919B012220539 within the scope of the 2209-A University Students Research Projects Support Program. We would like to thank TÜBİTAK for its support.

GİRİŞ

Sivil toplum kavramı günlük hayatımızda birçok kez karşımıza çıkmıştır. Bu kavram geçmişten günümüze birçok anlama sahip olup farklı düşünürler tarafından farklı anlamlar yüklense de en basit ifadeyle devletten ayrılan toplumu tanımlamaktadır. Sivil toplum kuruluşları (STK), sivil toplumların hareketleri ve faydalı olma düşüncesiyle ortaya çıkmıştır. Zamanla popülerleşen ve kitlelere hitap eden bu sivil toplum kuruluşları meslek, eğitim, kültür, sanat, turizm, spor ve daha birçok alanda çalışmalarına devam etmişlerdir.

Sivil toplum kuruluşlarının çalışma alanlarından biri olan eğitim, her yaşta insan için gerekli bir niteliktir. En uygun mesleği seçebilmek adına iyi bir eğitim alması ve bu eğitimin sonucunda iyi bir kariyer planlamasının gerekli olduğu aşikardır. CV'ye katkı sağlayabilecek unsurlardan olan alana yönelik sertifikalar, düzenlenen sempozyumlar, ayrıca iş-staj ilanları öğrencinin kariyer planlamasına ve kariyer sürecine hazırlanmasıdır.

Sivil toplum kuruluşlarının sosyal medya hesaplarının gönderileri incelendiğinde, üniversite öğrencilerini alanında kariyer yapmış insanlarla buluşturup bilinçlendirmek, iş-staj ilanları hakkında bilgi vermek, çeşitli eğitimler vermek gibi örneklerle üniversite öğrencilerini kariyer hayatına hazırlamak gibi amaçlara sahip oldukları görülmektedir.

Hazırlanan araştırmanın amacı, lisans öğrencilerine yönelik STK'ların yaptıkları paylaşımların içerikleri ve konularının neler olduğunu saptamak, ne tür içeriklerle üniversite öğrencilerinin kariyer planlamasına yönelik eğitimler verdiğini ve öğrencilerle Instagram üzerinden nasıl iletişime geçtiğini incelemektir. En fazla kullanılan sosyal medya platformu Instagram olması nedeniyle sivil toplum kuruluşlarının Instagram hesapları örneklem olarak seçilmiş, 1 Haziran 2022 ile 31 Mayıs 2023 tarihleri ara-

sında Bilim ve Sanat Vakfı, Habitat Derneği, Pi Gençlik Derneği ve Türkiye Girişimcilik Vakfı'nın paylaşımları içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir.

Araştırma sonucunda STK'ların Instagram paylaşımlarının kariyer planlamasında yeterli bilgi, eğitim, proje, burs, iş-staj olanaklarını duyurması ya da yaratması gibi konularda sağladığı katkılar, bunların üniversite öğrencilerine duyurulması, onları sosyal medya, kariyer planlama, STK'lar gibi konularda bilinçlendirmek ve farkındalık yaratmak da ayrıca araştırmanın hedef ve çıktıları arasında yer almaktadır.

LİTERATÜR ÖZETİ

Geçmişten günümüze toplumlardan oluşan birçok devlet farklı coğrafyalarda var olmuş, bu devletleri oluşturan toplumlar, sivil toplum kavramıyla açıklanmıştır.

Aristo'dan günümüze süregelen sivil toplum kavramı pazar ekonomisi, özel hayat ve mülkiyetin yaygınlaşmasıyla gelişme göstermiştir. 13. yüzyıl Avrupa'sında esnaf locaları şeklinde gelişerek şehirleşmeye katkı sağlamışlardır. Bunun sonucunda sivil toplum unsurları ve örgütleri günümüze kadar gelmiş ve şu anki halini almıştır (Çaha, 1994, s. 80). TDK'ye göre sivil toplum, "devletin denetimi altında olmayan, kararlarını bağımsız olarak vererek toplumsal etkinliklerde bulunan bireyler topluluğu" (2023) anlamına gelmektedir.

Sanayi Devrimi ile birlikte ortaya çıkan ve burjuva sınıfını tanımlamak için kullanılmış bir ifade olan sivil toplum kavramı, kapitalist süreçle beraber gelişmiştir. Sivil toplum yapıları, alt tabakada bulunanların burjuva sınıfına geçmek istemesinin bir sonucu olarak gelişip yayılmıştır (Duman, 2004, s. 48). Türkiye'de ise, sivil toplum kavramı 1980'li yıllardaki siyasi gelişmelerle beraber ön plana çıkmıştır (Aslan, 2010, s. 268). Özellikle 1990'lı yıllardan sonra diğer dünya ülkelerinde olduğu gibi insan hakları, çevre, feminizm, yerel değerler gibi konular ön plana

çıkmaya başlamış, Sivil Toplum Kuruluşları çoğalmıştır.

Sivil Toplum Kuruluşları (STK)

İngilizcesi Non Governmental Organizations (NGOs) olan ve kısa ismiyle STK denilen sivil toplum kuruluşları, içinde bulunduğumuz toplumu geçmişte etkileyen ve günümüzde de etkilemeye devam eden gönüllülük esasına dayalı kuruluşlardır. Sivil toplum kavramı insanların bir arada toplanması demektir ve bu birleşim sivil toplum kuruluşları tarafından gerçekleştirilmektedir.

Sivil toplum kuruluşlarının, kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, gönüllü kuruluşlar, yardım kuruluşları, hükümet-dışı kuruluşlar, vergiden muaf kuruluşlar, sosyal hareketler gibi birçok alternatif isimleri vardır. Sivil toplum kuruluşlarıyla aynı anlamı ifade eden sendika, vakıf, kooperatif, kulüp, oda, dernek, platform gibi farklı isimler de görülmektedir (Özdemir, 2004, s. 133). Görüldüğü gibi sivil toplum kuruluşları yaygın olarak kullanılsa da alternatif olarak kullanılabilecek birçok ismi bulunmaktadır.

Sivil toplum kuruluşu, topluma fayda getirebilecek ortak amaç ve hedefleri olan kişilerin birleşmesiyle oluşan örgütlere verilen isimdir. Sivil toplum kuruluşları, kâr amacı olmadan ve devletten bağımsız bir şekilde demokrasinin gelişimine katkıda bulunan, yönetimi kamuoyu olan kuruluşlardır (Karakurt Tosun, 2007). STK'lar birçok açıdan farklı özellikler barındırır. Kurt ve Taş'a göre, kâr amacı gütmemek, bağımsızlık, gönüllülük, vizyona ve bir ideale sahip olmak olarak 4 temel özelliğe sahiptir (2015). STK'lar faaliyet alanlarına göre de çeşitlilik göstermektedir. Bunlar arasında mesleki dayanışma, spor, eğitim, araştırma, insani yardım, din, kültür, sanat ve turizm, çevre, doğal hayat, sağlık, toplumsal değerler, hayvanları koruma, toplumsal gelişim, şehit yakını ve gazi, şehircilik, insan hakları, imar, düşünce temelli, gıda, tarım ve hayvancılık, yaşlı ve çocuklara vb. yönelik dernekler faaliyet alanları sıralanabilmektedir.

Kariyer ve Kariyer Planlama

İngilizce olarak 'career' yani 'koşu yeri, geçit, yol' anlamlarına gelen kariyer, bireyin yaşamında ilerlediği yoldan ya da başlangıç yaptığı çalışma alanından itibaren yaşamı boyunca yapacağı iş anlamına gelir. Kariyer planlama, bireyin edindiği bilgi, yetenek, beceri ve güdülerin geliştirilmesi, çalışma alanının içindeki ilerleyişi kapsamında yapılan planlamalardır (Cevher, 2015, s. 165). Kariyer, meslek seçimi ve çalışma alanının yanı sıra toplumsal tarafları da temsil eden, zamanla deneyimi sağlanan yaşam rolleridir. Ayrıca kariyer süreci ebeveyn etkisi, arkadaş çevresi, öğretmen etkisi, toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin beklentiler, akademik başarı, olumsuz olaylar ile etkili olabilmektedir (Güldü ve Ersoy Kart, 2017, s. 378). Kariyer planlaması, aslında bireylerin geleceklerini tasarlamak üzere eğitim, bilgi ve becerini geliştirmek temeli üzerine kurulan planlamalar toplamını teşkil etmektedir.

Taşlıyan, Arı ve Duzman (2011)'e göre kariyer planlaması şu şekilde olmalıdır;

Genel Bakış: İstenilen hedef belirlenir.

Sektör Belirleme: birey bilgi ve becerilerini göz önünde bulundurarak çalışacağı sektörü belirlemelidir.

Pazarlama Planı: Sektör belirlendikten sonra çalışacağı pozisyonu belirlemelidir.

Güçlü ve Zayıf Yönlerinin Belirlemesi: Kişi kendini tanımalı ve en doğru kariyeri güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesini baz alarak karar vermelidir.

Hareket Planı: İstenilen işle ilgili araştırma yapılmalıdır ve işle ilgili tecrübe sahibi olmuş kişilerle görüşülmelidir.

Finans Planı: Kişi kariyer hedefi için finansını oluşturmaktadır ve kontrol etmelidir.

Sosyal Medya ve Instagram

Sosyal medya, insanların duygu ve düşüncelerini paylaşabildiği, diğer insanlarla etkile-

şimde olduğu sanal bir ortamdır. Özçifçi'ye göre, sosyal medya kullanıcıları bilgi alışverişi yapabilmekte, kolayca yeni kişilerle tanışabilmekte, fotoğraf ve video paylaşabilmekte, hatta iş aramak ve işe girmek gibi bağlantıları da kurabilmektedirler (2020, s. 207). Ayrıca bu sektörde kişilerin kendilerine bir kariyer planı yapabilmeleri mümkün hale gelmiş, sosyal medya uzmanı, içerik üreticisi, marka temsilcisi, blogger, e-ticaret uzmanı gibi sosyal medya ile ilgili farklı mesleklerde ortaya çıkmıştır.

Sosyal medya altı farklı özelliğe sahiptir (Mayfield, 2008, s. 5). Bunlar;

- Katılımcılık: İnternet kullanıcılarını sosyal medya ile katılım sağlamayı ve bu katılımı teşvik etmeyi sağlar.
- Açıklık: İnternet kullanıcısının düşüncelerini ortaya koyabilmesini sağlar.
- Sohbet: Kişinin diğer kişilerle beraber karşılıklı görüşebilmesine olanak tanır.
- Toplum: Kişi bireysel duygu ve düşüncelerini ortaya koyabilmektedir.
- Bağlantılılık: Bağlantı linkleri ile bilginin hızlı ve kolay yayılmasına olanak sağlar.
- İş birliği: Yeni fikirler ortaya konulabilmektedir.

We Are Social'ın Dijital 2023 Global Overview raporunda Instagram, 16-64 yaş aralığındaki internet kullanıcılarının en fazla kullandığı sosyal medya platformlarında %90,6 oranla ilk sırada, favori sosyal medya platformlarında %43,4 oranla yine ilk sırada yer almaktadır. Rapora göre Türkiye'deki internet kullanıcılarının Instagram'da harcadığı süre aylık olarak 21 saat 24 dakikadır. Bu oranlara bakıldığında Türkiye'de Instagram, en çok tercih edilen sosyal medya platformu olarak 1. sırada yer almaktadır (wearesocial.com).

Instagram, ücretsiz fotoğraf ve video paylaşılabilen bir sosyal medya platformudur. İnternet kullanıcısı; Instagram'da ücretsiz olarak profil oluşturabilmekte, oluşturulan profillerden fotoğraf, video, reels paylaşımı yapılabilmekte ve diğer profilleri takip edilebilmektedir. Hikaye özelliğiyle 24 saat boyunca geçerli paylaşım yapılabilmektedir. Hikayede paylaşılan fotoğrafların veya videoların üzerine müzik ekleme, yazı ekleme, emoji ekleme, etiket ekleme, diğer profilin hikayesini kendi hikayesine ekleme ve canlı yayın açma gibi özellikler barındırır. Direct Message (DM) özelliğiyle de diğer profil sahipleriyle mesajlaşabilmektedir.

YÖNTEM VE ÖRNEKLEM

Hazırlanan araştırma kapsamında, üniversite öğrencilerine yönelik sivil toplum kuruluşlarının yaptıkları paylaşımların içeriklerini ve kariyer planlamasına yönelik ne tür eğitimler verdiklerini incelemek amaçlanmıştır.

18 ile 28 yaş arasındaki üniversite öğrencilerinin sosyal medya platformlarında çok fazla zaman geçirmesi, STK'ların sosyal medya platformlarında aktif rol almasını sağlamıştır. Ülkemizde çok sayıda üniversite öğrencisinin kariyer planlama konusunda bilinçsiz olması bu tip kuruluşların doğmasında etkili olmuş, özellikle üniversite öğrencileri adına gönderilerden oluşan sosyal medya platformları çoğalmıştır. En fazla kullanılan sosyal medya platformunun Instagram olması nedeniyle dört sivil toplum kuruluşunun Instagram hesapları, 1 Haziran 2022 ile 31 Mayıs 2023 tarihleri arasında yaptıkları paylaşımları kapsamında içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Üniversite öğrencilerinin kariyer planlamasına yönelik düzenli paylaşımlarda bulunan ve en fazla takipçi sayısına sahip ilk dört sivil toplum kuruluşu Bilim ve Sanat Vakfı, Habitat Derneği, Pi Gençlik Derneği ve Türkiye Girişimcilik Vakfı örneklem olarak seçilmiştir. Bu hesaplardaki gönderileri baz alınarak gönderilerin aylara göre sayısı, gönderilerin türüne göre sayısı, gönderi türlerinin detaylı

açıklanması, gönderilerin türüne göre dağılımı, gönderilerin beğeni sayıları, paylaşılan video ve reels sayıları, video ve reelsların beğenme ve görüntüleme sayıları, paylaşılan video ve reelsların hangi tarihte atıldığı ve içeriğinin ne olduğu, toplam beğeni sayısı, toplam gönderi sayısı, toplam video ve reels sayısı analiz kriterleri olarak belirlenmiştir.

BULGULAR

Sosyal medya platformlarının hayatımıza avantaj ve dezavantaj sağlayacak katkıları bu lunur. Bu avantajlardan birkaçı eğitim hayatımıza fayda sağlamak, üniversite okurken kariyer planlamamıza yardımcı olmak, ileride yapılması planlanan meslek hakkında bilgi sağlamak, iş ilanlarını ve CV'ye katkıda bulunan öğeleri araştırmaktır. Bu çerçevede Bilim ve Sanat Vakfı, Habitat Derneği, Pi Gençlik Derneği ve Türkiye Girişimcilik Vakfı'nın Instagram hesapları incelenmiştir.

Bilim ve Sanat Vakfı

Bilim ve Sanat Vakfı, 1986 yılında kurulmuş bir sivil toplum kuruluşudur. Vakfın amacı evrensel, ulusal, mesleki bilgi ve düşünceleri sorgulayarak insanlığın faydasına sunmaktır. İslam siyaset düşüncesi, Osmanlı bilgi tarihi, Türk felsefe-bilim tarihi gibi konular üzerinde durmaktadır (www.bisav.org.tr). Sinema atölyesi, aruz ölçüsü atölyesi, animasyon atölyesi, okuma grubu, romanlarla tarih okumaları, Osmanlı-Türk müziği okuma grubu, göç ve ötekilik okuma grubu gibi etkinliklere sahiptir. Bilim ve Sanat Vakfı; atölye ve okuma gruplarının yanı sıra, seminer, kademe programları, panel, sempozyum, münazara oturumları, kitap mezarları ve tez-makale sunumları faaliyetlerini de bünyesinde bulundurmaktadır.

Şekil 1: Bilim ve Sanat Vakfı Instagram Sayfası

Tablo 1: Bilim ve Sanat Vakfı'nın Instagram Hesabındaki Gönderilerin Türüne Göre Sayısı

Türler	Bilim ve Sanat Vakfı'nın Instagram Hesabındaki Gönderi Sayısı
Atölye	6
Bisav Blog	6
Genel Seminerler	27
Kademe Programları/ Konuşma Serileri/ Münazara Oturumları	22
Kitap Mezarları	17
Okuma Grupları	9
Tez - Makale Sunumları	18
Özel/Anma Günleri	4
Diğer	12

Tablo 1'e göre Bilim ve Sanat Vakfı'nın Instagram hesabında 6 gönderi atölye, 6 gönderi Bisav Blog, 27 gönderi genel seminerler, 22 gönderi kademe programları/konuşma serileri/münazara oturumları, 17 gönderi kitap mezarları, 9 gönderi okuma grupları, 18 gönderi tez - makale sunumları, 4 gönderi özel/anma günleri, 12 gönderi diğerdir.

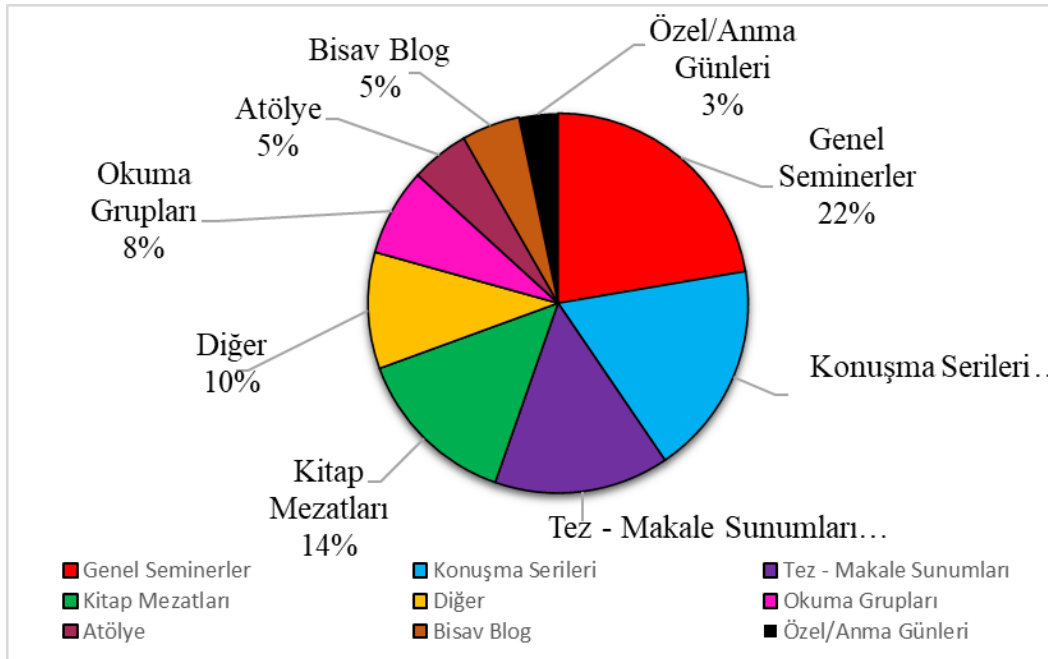
Atölye ile ilgili olarak gönderi sayısı; Hasanalı Yıldırım ile film bahane sinema atölyesi ile ilgili 2 adet, Kadir Turgut ile aruz ölçüsü atölyesi ile ilgili 1 adet, Koray Sevindi koordinatörlüğünde animasyon sineması atölyesi ile ilgili 2 adet, yönetmen Murat Pay ile hayal perdesi film atölyesi ile ilgili 1 adet gönderi paylaşılmıştır.

Okuma grupları ile ilgili gönderi sayısı; Enes Kavak ile Alain Badiou okuma grubu ile ilgili 1 adet, Zahide Tuba Kor ile 20. ve 21. Yüzyıl Orta-

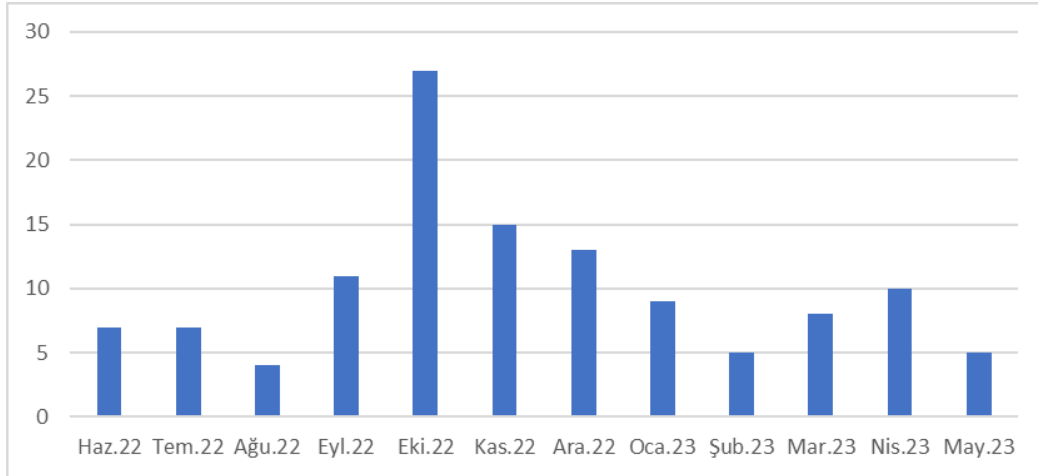
doğu'su okuma grubu ile ilgili 1 adet, Alperen Manisalıgil ile nitel araştırma yöntemleri okuma grubu ile ilgili 1 adet, Birol Şanlı ile Fransızca aktüel okumalar ile ilgili 2 adet, Rahime Demir ile romanlarla tarih okumaları ile ilgili 1 adet, Onur Öner ve Zeynep Yıldız Abbasoğlu ile yürütülecek Osmanlı-Türk müziği okuma grubu ile ilgili 1 adet, Büşra Eser ile yemek, göç ve ötekilik okuma grubu ile ilgili 1 adet gönderi paylaşılmıştır. Özel/Anma günleri ile ilgili gönderi sayısı; Kurban Bayramı ile ilgili 1 adet, Ramazan Bayramı ile ilgili 1 adet, 6 Şubat 2023 depremi ile ilgili 2 adet gönderi paylaşılmıştır.

Şekil 2: Tez-Makale Sunumu Gönderisi

Grafik 1: Bilim ve Sanat Vakfı'nın Instagram Gönderileri Türüne Göre Yüzdelik Dağılımı

Grafik 2: Bilim ve Sanat Vakfı'nın Instagram Hesabındaki Gönderilerin Aylara Göre Sayısı

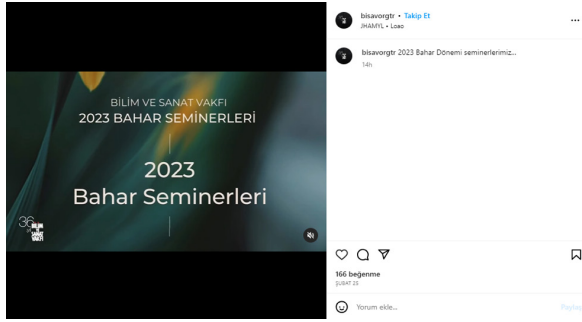
Tablo 2: Bilim ve Sanat Vakfı'nın Instagram Hesabında Aldığı Beğeni Sayısı, Video Sayısı ve Görüntüleme Sayısının Aylara Göre Gösterimi

Aylar	Beğeni Sayısı	Video/Reels Sayısı	Video/Reels Görüntüleme ve Beğeni Sayısı
Haziran 2022	409		
Temmuz 2022	1.400	1 Video	2.203 Görüntüleme 218 Beğeni
Ağustos 2022	1.016	1 Reels	197 Beğeni
Eylül 2022	1.727	-	-
Ekim 2022	3.501	-	-
Kasım 2022	2.804	1 Reels	70 Beğeni
Aralık 2022	1.897	-	-
Ocak 2023	1.296	-	-
Şubat 2023	1.128	1 Reels	167 Beğeni
Mart 2023	1.361	-	-
Nisan 2023	1.069	-	-
Mayıs 2023	382		

Grafik 2'ye göre 1 Haziran 2022 ile 31 Mayıs 2023 yılı arasında Bilim ve Sanat Vakfı'nın Instagram hesabında 121 gönderi bulunmaktadır. Bu gönderilerden 3 gönderi reels, 1 gönderi videodan oluşmaktadır. Haziran 2022'de 7 gönderi, Temmuz 2022'de 7 gönderi, Ağustos 2022'de 4 gönderi, Eylül 2022'de 11 gönderi, Ekim 2022'de 27 gönderi, Kasım 2022'de 15 gönderi, Aralık 2022'de 13 gönderi, Ocak 2023'de 9 gönderi, Şubat 2023'de 5 gönderi, Mart 2023'de 8 gönderi, Nisan 2023'de 10 gönderi, Mayıs 2023'de 5 gönderi paylaşılmıştır. En çok gönderi sayısı Ekim 2022 ayında, en az gönderi sayısı Ağustos 2022 ayında paylaşılmıştır.

Tablo 2'de en çok beğeni sayısı 3.501 beğeni ile Ekim 2022 ayı, en az beğeni sayısı 382 beğeni ile Mayıs 2023 ayıdır.

1 Temmuz 2022'de İstanbul Şehir Üniversitesi'nin kısa bir tanıtımı bir adet video, 30 Ağustos 2022'de yaz seminerlerinden kesitler bir adet reels, 12 Kasım 2022'de Bilim ve Sanat Vakfı'nda 2022 Güz Dönemi seminerleri devam ettiğine dair bir reels, 25 Şubat 2023'de bahar dönemi seminerlerine dair bir reels paylaşılmıştır.

Şekil 3: Bilim ve Sanat Vakfı Reels Gönderisi

Bilim ve Sanat Vakfı; Bisav Blog, seminer, kademe programları, panel, sempozyum, mü-nazara oturumları, kitap mezatları ve tez-ma-kale sunumları gibi faaliyetlerle üniversite öğrencilerinin genel kültür gelişimine katkıda bulunmaktadır. Genel olarak faaliyetler felsefe, tarih, edebiyat gibi konular üzerinden yapılmaktadır. Felsefe, tarih, edebiyat bölümlerinde okuyan üniversite öğrencileri için bu tür faaliyetlere katılmak bilgi birikimine katkı sağlayabilir.

Üniversite öğrencilerinin Bilim ve Sanat Vakfı'nda kariyerlerine katabilecekleri faaliyet alanları atölye ve okuma gruplarıdır. Hasanali Yıldırım ile film bahane sinema atölyesi, Koray Sevindi koordinatörlüğünde animasyon sineması atölyesi, yönetmen Murat Pay ile hayal perdesi film atölyesi sinema alanında kariyer yapmak isteyen ve bu alana göre kariyer planlaması yapan üniversite öğrencilerine katkı sağlayabilir. Kadir Turgut ile aruz ölçüsü atölyesi ise Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde okuyan üniversite öğrencilerine katkı sağlayabilir. Birol Şanlı ile Fransızca aktüel okuma grubu Fransızca öğrenmek için fırsat olabilir. Böylece ikinci yabancı dil öğrenen üniversite öğrencileri, özgeçmişlerine ekleme ve iş başvurusunda bulunurken ön plana çıkma fırsatı yakalarlar.

Habitat Derneği

Habitat Derneği, kar amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşu olma amacıyla 1997'de kurulmuştur. Çocuk, genç, yetişkin, kadın, ebeveynler, öğretmenler, girişimciler, kobiler ve kooperatifler gibi farklı gruplara hizmet ver-

mektedir. Habitat Derneği, dijital çağın gereklerine ayak uydurarak sürdürülebilir kalkınmayı hedefler. Bu hedefle beraber beceri geliştirme, girişimcilik ve nitelikli iş gücünün yetişmesine yönelik programlar hayata geçirir. Programlar ve projeler kapsamında bu grupların faydalanabileceği eğitim, atölye, etkinlik gibi çalışmalar yapılmaktadır (habitatderneği.org).

Şekil 4: Habitat Derneği Instagram Sayfası

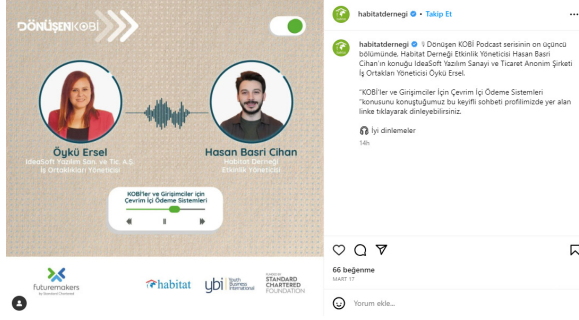

Şekil 5: Dijital Öğretmenler 6. Dönem Eğitim Başvurusu Gönderisi

Çalışmaların başında dijital dönüşüm programı, dijital öğretmenler projesi, dijitalde hayat kolay projesi, geleceğin ekranı projesi, kadın için teknoloji projesi, kontrol bende projesi, minik eller kod yazıyor projesi, solve for tomorrow projesi, yarını kodlayanlar projesi, yeşil gezegen projeleri yer alır.

Girişimcilik programı kapsamında; dönüşen kobi projesi, geleceği eşitle projesi, she means business projesi, sınırları aşan KOBİ'ler projesi yer alır.

Kapsayıcı ve sürdürülebilir büyüme programında; kız kardeşim projesi, paramı yönetebiliyorum projesi, yarının farkında projesi vardır (habitatderneği.org).

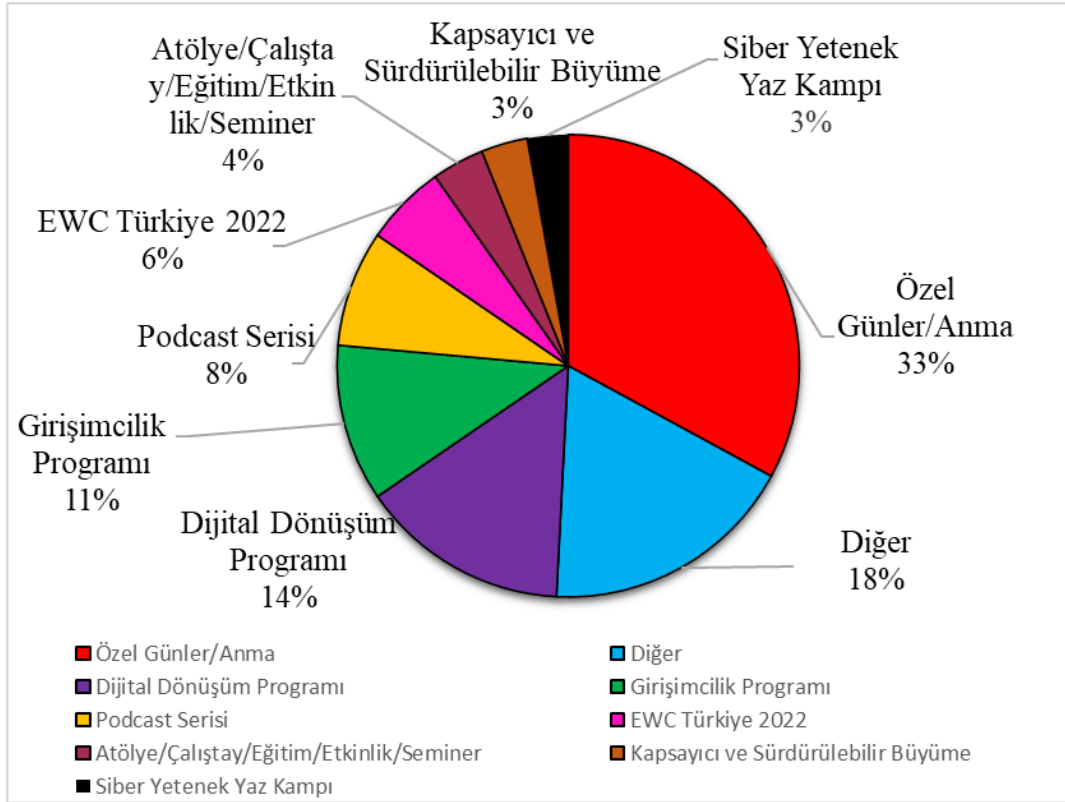

Şekil 6: Dönüşen Kobi Podcast Serisi Gönderisi

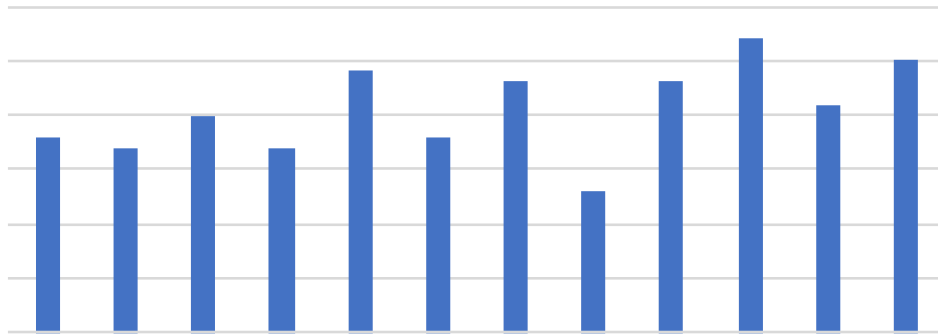
Tablo 3'e göre Habitat Derneği'nin Instagram hesabında 9 gönderi dijital öğretmenler projesi, 4 gönderi dijitalde hayat kolay projesi, 12 gönderi dönüşen kobi projesi, 7 gönderi geleceğin ekranı projesi, 6 gönderi geleceği eşitle projesi, 1 gönderi kadın için teknoloji projesi, 3 gönderi kız kardeşim projesi, 4 gönderi kontrol bende projesi, 1 gönderi minik eller kod yazıyor projesi, 3 gönderi paramı yönetebiliyorum projesi, 4 gönderi she means business projesi, 5 gönderi sınırları aşan Kobi'ler projesi, 5 gönderi solve for tomorrow projesi, 2 gönderi yarının farkında projesi, 2 gönderi yarını kodlayanlar projesi, 3 gönderi yeşil gezegen projesi, 9 gönderi atölye/çalıştay/egitim/etkinlik/seminer, 15 gönderi EWC Türkiye 2022, 20 gönderi podcast serisi, 7 gönderi siber yetenek yaz kampı, 81 gönderi özel/anma günleri, 43 gönderi diğerdir.

Tablo 3: Habitat Derneği'nin Instagram Hesabındaki Gönderilerin Türüne Göre Sayısı

Proje Türleri	Habitat Derneği'nin Instagram Hesabındaki Gönderi Sayısı
Dijital Öğretmenler Projesi	9
Dijitalde Hayat Kolay Projesi	4
Dönüşen Kobi Projesi	12
Geleceğin Ekranı Projesi	7
Geleceği Eşitle Projesi	6
Kadın İçin Teknoloji Projesi	1
Kız Kardeşim Projesi	3
Kontrol Bende Projesi	4
Minik Eller Kod Yazıyor Projesi	1
Paramı Yönetebiliyorum Projesi	3
She Means Business Projesi	4
Sınırları Aşan Kobi'ler Projesi	5
Solve For Tomorrow Projesi	5
Yarının Farkında Projesi	2
Yarını Kodlayanlar Projesi	2
Yeşil Gezegen Projesi	3
Atölye/Çalıştay/Eğitim/Etkinlik/Seminer	9
EWC Türkiye 2022	15
Podcast Serisi	20
Siber Yetenek Yaz Kampı	7
Özel/Anma Günleri	81
Diğer	43

Grafik 3. Habitat Derneği'nin Instagram Hesabındaki Gönderilerin Türüne Göre Yüzdelik Dağılımı

Grafik 4. Habitat Derneği'nin Instagram Hesabındaki Gönderilerin Aylara Göre Sayısı

Grafik 4'e göre 1 Haziran 2022 ile 31 Mayıs 2023 yılı arasında Habitat Derneği'nin Instagram hesabında 246 gönderi bulunmaktadır. Bu gönderilerden 69 gönderi reels, 6 gönderi videodan oluşmaktadır. Haziran 2022'de 18 gönderi, Temmuz 2022'de 17 gönderi, Ağustos 2022'de 20 gönderi, Eylül 2022'de 18 gönderi, Ekim 2022'de 25 gönderi, Kasım 2022'de 22 gönderi, Aralık 2022'de 28 gönderi, Ocak 2023'de 13 gönderi, Şubat 2023'de 23 gönderi, Mart 2023'de 34 gönderi, Nisan 2023'de 35 gönderi, Mayıs 2023'de 39 gönderi paylaşılmıştır. En çok gönderi sayısı Mayıs 2023 ayında, en az gönderi sayısı Ocak 2022 ayında paylaşılmıştır.

Tablo 4: Habitat Derneği'nin Instagram Hesabındaki Aldığı Beğeni Sayısı, Video Sayısı ve Görüntüleme Sayısının Aylara Göre Gösterimi

Aylar	Beğeni Sayısı	Video/Reels Sayısı	Video/Reels Görüntüleme ve Beğeni Sayısı
Haziran 2022	2.595	1 Video 2 Reels	1.443 Görüntüleme 245 Beğeni
Temmuz 2022	5.980	1 Video	1.563 Görüntüleme 86 Beğeni
Ağustos 2022	3.053	1 Video 9 Reels	1.583 Görüntüleme 1.061 Beğeni
Eylül 2022	3.181	5 Reels	1.531 Beğeni
Ekim 2022	4.395	1 Video 12 Reels	1.661 Görüntüleme 2.176 Beğeni
Kasım 2022	3.961	5 Reels	1.185 Beğeni
Aralık 2022	5.432	3 Reels	679 Beğeni
Ocak 2023	3.394	3 Reels	1.134 Beğeni
Şubat 2023	17.979	2 Reels	674 Beğeni
Mart 2023	5.745	6 Reels	1.262 Beğeni
Nisan 2023	4.478	6 Reels	1.265 Beğeni
Mayıs 2023	4.731	14 Reels	3.469 Beğeni

Tablo 4'e göre 1 Haziran 2022 ile 31 Mayıs 2023 yılı arasında Habitat Derneği'nin Instagram hesabında bulunan gönderilere göre en fazla beğeniye 18.037 beğeni ile 2023 senesinin şubat ayı almıştır. Bunun sebebi 6 Şubat'ta meydana gelen depremden kaynaklıdır. Şubat ayında sadece deprem, depremlerde gibi konularda paylaşım yapılmıştır. En az beğeniye 2.596 beğeni ile 2022 senesinin haziran ayı almıştır. En çok video/reels paylaşımı 12 reels ile 2022 yılının ekim ayında, en az video/reels paylaşımı ise 1 video ile 2022 yılının temmuz ayında gerçekleşmiştir.

1 Haziran 2022'de dönüşen kobi programı kapsamında gerçekleştirilen startup studio etkinliğinin ikincisi düzenlenmesine dair bir reels paylaşılmıştır. 6 Haziran 2022'de mesleki eğitimde yenilikçi yaklaşımlar maratonuna katılım çağrısı ile ilgili bir reels paylaşılmıştır, 13 Haziran 2022'de dönüşen kobi programı katılımcılarından biri, kendi kurduğu markayı anlatması ile ilgili bir reels paylaşılmıştır. 21 Temmuz 2022'de EWC başvuruları için bir video paylaşılmıştır. 2, 5, 8, 9, 10, 24, 25 Ağustos 2022'de EWC için önceki yarışmalarda derece elde eden yarışmacıların konuşmaları yer almasıyla ilgili 7 adet reels paylaşılmıştır. 23 Ağustos 2022'de geleceği eşitle projesi kapsamında blockchain okuryazarlığı başvurusu için bir reels paylaşılmıştır. 25 Ağustos 2022'de dönüşen kobi programı kapsamında gerçekleştirilen startup studio etkinliğinin üçüncüsüne dair bir reels paylaşılmıştır.

2 Eylül 2022'de dönüşen kobi programı kapsamında, Bee Plant girişimi ile hibe kazanan girişimci Hakan Aktan Uluslararası Girişimcilik Yarışması'nın "Green Business of the Year" dalında 9 finalist arasına girerek ülkemizi temsil etme hakkı kazanmasına dair bir reels paylaşılmıştır. 13 Eylül 2022'de kontrol bende projesi kapsamında gerçekleştirilen eğitmen eğitimi ile ilgili bir reels paylaşılmıştır. 23 Eylül ve 13 Ekim 2022'de 8-12. sınıf öğrencileri için bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik (STEM) alanında düzenlenen yarışmaya başvurulması için bir reels atılmıştır. 28 Eylül 2022'de Facebook İstasyonu'nun üçüncü yıldönümünün İstanbul ofisinde kutlanılmasına dair bir reels paylaşılmıştır. 29 Eylül 2022, 31 Ocak 2023, 21 Şubat 2023, 17 ve 18 Nisan 2023'de belirli iş pozisyonlarında çalışacak ekip arkadaşı duyuruları için 5 adet reels paylaşılmıştır.

Şekil 7: Habitat Derneği Reels Gönderisi

Habitat Derneği'nin Instagram hesabı incelendiğinde toplumun birçok kesiminden insana hizmet verdiği görülmektedir. Üniversite öğrencileri için programlar dahilinde birçok eğitim ve atölye gerçekleştirilmektedir. 18 yaş ve üzeri kadınlar için dijitalde hayat kolay projesi ile dijital okuryazarlık eğitimi, dijital pazarlama eğitimi, tasarım odaklı düşünme atölyesi; kadın için teknoloji projesi ise teknoloji okuryazarlığı eğitimi vermektedir. Dijital, sosyal medya gibi alanlarda uzmanlaşmak isteyen ve üniversitede okuyan kız öğrenciler için iyi bir fırsat olabilmektedir.

Girişimcilik ile ilgilenen üniversite öğrencileri dönüşen kobi projesi, she mean business projesi ve sınırları aşan kobiler projesiyle ilgilenmelidir. Dönüşen kobi projesi; kobiler, genç girişimci ve girişimci adayları içindir. Bu projede finansal dönüşüm eğitimi, dijital dönüşüm eğitimi, tasarım odaklı düşünme ve stratejik tasarım atölyesi vardır. She means business projesi girişimci ve girişimci adayı kadınlar içindir, bu alanda eğitimler verilmektedir. Sınırları aşan kobiler projesi ise, kobiler ve girişimciler içindir. Dijital pazarlama eğitimi, marka yönetimi eğitimi, içerik üretimi eğitimi gibi dijital ve sosyal medya ile ilgili birçok eğitim verilmektedir. Böylece girişimcilik alanında kariyer yapmak isteyen üniversite öğrencileri için eğitimler verilmekte ve kariyer planlamasına yardımcı olunmaktadır.

Geleceği eşitle projesi ile tasarım odaklı düşünme, Blockchain okuryazarlığı ve Google araçları eğitimleri verilmektedir. Bunun yanı sıra

digital masters unity, UI – UX, Python, kariyer planlama eğitimleri ve webinarlar da verilmektedir. Habitat Derneği, bu tarz eğitimlere ulaşmak isteyen üniversite öğrencileri için iyi bir seçenektir. Paramı yönetebiliyorum projesi ile lise, üniversite öğrencilerine ve genç yetişkinler bireylere finansal okuryazarlık eğitimi verilmektedir. Böylece üniversite öğrencileri okurken parasını nasıl yönetebileceğini öğrenmektedir. Sadece okurken değil, kariyer hedeflerine ulaşıldığında da bu eğitimden öğrenilenleri günlük hayatlarına uygulayabilirler. Sonuç olarak, Habitat Derneği üç program dahilinde birçok proje geliştirmiştir. Bu projelerde sunulan eğitimler ve atölyelerle üniversite öğrencilerinin kariyer ve kariyer planlamasına yardımcı olduğu görülmektedir.

Pi Gençlik Derneği

Pi Gençlik Derneği, 14 Mart 2014 tarihinde kurulmuştur. 15-30 yaş arasındaki gençlerin Avrupa Birliği Programlarından yararlanabilmesi amacıyla kurulmuş bir sivil toplum kuruluşudur. Bu amacı gerçekleştirmek için birçok proje, faaliyet ve etkinlik düzenlenmektedir.

Pi Gençlik Derneği, gençlere danışarak belirlediği altı çalışma konusu üzerine faaliyetler yürütmektedir. Bu çalışma konuları;

- 1) İklim Krizi ile Mücadele ve Sürdürülebilirlik,
- 2) Gençlik Hakları, Sorunları ve Gençliğin Katılımı,
- 3) Gençler ve Gençlik Çalışanları için Sağlıklı Yaşam,
- 4) Gençlerin ve Gençlik Çalışanlarının Güçlendirilmesi,
- 5) Gönüllülük Bilincinin Gençler Arasında Yaygınlaştırılması,
- 6) Sivil Toplum Kapasite Geliştirme (sadece gençlik kuruluşları için) (www.pigenclikdernegi.org/tr/ana-sayfa).

Şekil 8: Pi Gençlik Derneği Instagram Sayfası

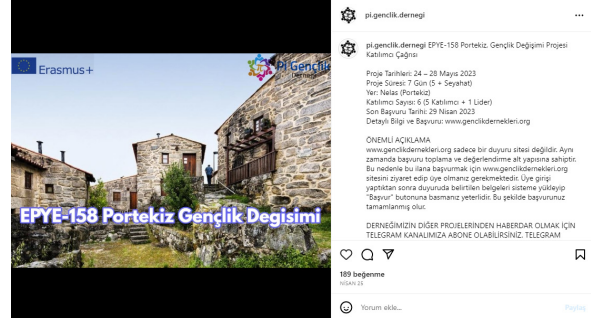
Pi Gençlik Derneği'nde ESC Bireysel Gönüllülük Programı, Erasmus+ Eğitim Kursu, Erasmus+ Gençlik Değişimi, atölye ve atölye etkinlikleri, diğer etkinlikler, eğitim, seminer, kulüpleri bulunur.

İngilizce açılımı European Solidarity Corps, Türkçe açılımı ise Avrupa Dayanışma Programı olan ESC Programı 2019 yılında Avrupa Birliği tarafından başlatılan bir gönüllülük programıdır. Katılımcı olarak 18-30 yaş aralığındaki bireyleri seçen bu program, en az 2 haftadan en fazla 12 aya kadar sürebilir. ESC Bireysel Gönüllülük Programı; seyahat desteği, konaklama desteği, yemek desteği, yerel ulaşım desteği, sağlık sigortası desteği, vize desteği, dil eğitimi desteği, cep harçlığı desteği gibi birçok destek sunar.

Şekil 9: ESC Gönüllülük Projesi Katılımcı Çağrısı Gönderisi

Erasmus Plus (Erasmus+), Avrupa Birliği'nin en büyük eğitim, gençlik ve spor programıdır. Ana başlığı Erasmus Plus şeklinde olsa da bu programın birçok alt programları vardır. Bu alt programlardan gençler atölyelere, eğitimlere, grup çalışmalarına ve dış ortam aktivitelerine katılım sağlamaktadır.

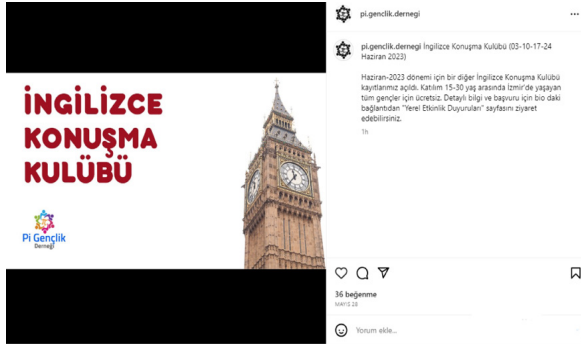
Şekil 10: Erasmus+ Gençlik Değişimi Projesi Katılımcı Çağrısı Gönderisi

Pi Gençlik Derneği'nde atölye etkinlikleri olarak çizim atölyesi etkinliği, ekoloji ve sürdürülebilirlik atölyesi, yaratıcı düşünce ve tasarım atölyeleri, sanat atölyesi bulunur. Etkinlik olarak kıyafet takası etkinliği, yoga-meditasyon etkinliği, müzik etkinliği, tişört boyama etkinliği, yüzme etkinliği, kültür festivali etkinliği, film kulübü etkinliği, voleybol kulübü etkinliği, doğa yürüyüşü etkinliği, bisiklet turu etkinliği, buz pateni etkinliği, fitness etkinliği, felsefe kulübü etkinliği, HOPE & ACT etkinliği bulunur.

Şekil 11: Doğa Yürüyüşü Etkinliğine Başvuru Gönderisi

Pi Gençlik Derneği'nde kulüp olarak İngilizce konuşma kulübü, Almanca konuşma kulübü, Fransızca konuşma kulübü, Rusça Gramer kulübü, fotoğrafçılık kulübü, kitap kulübü bulunur. Ayrıca birçok seminer, eğitim ve kültür gecesi düzenlenmiştir. Eğitim etkinliği olarak "YOUTH are the Voice" eğitim kursu verilmiştir. Seminer olarak Erasmus+ ve ESC bilgilendirme semineri, kültür gecesi olarak Türk gecesi ve Polonya kültür gecesi düzenlenmiştir.

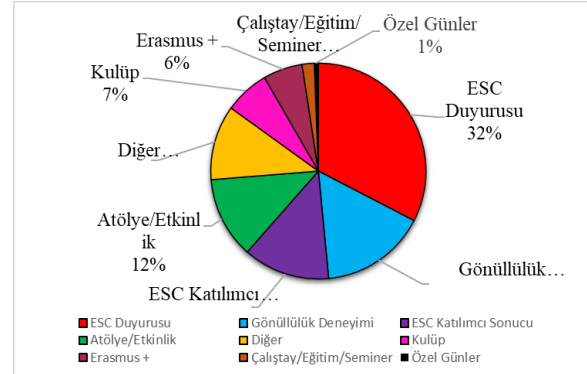
Şekil 12: İngilizce Konuşma Kulübü Başvuru Gönderisi

Tablo 5: Pi Gençlik Derneği'nin Instagram Hesabındaki Gönderilerin Türüne Göre Sayısı

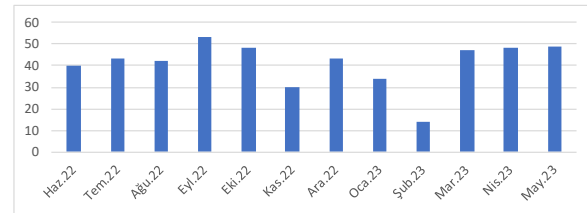
Türler	Pi Gençlik Derneğinin Instagram Hesabındaki Gönderi Sayısı
Atölye	9
Çalıştay	1
Erasmus + Eğitim Kursu Katılımcı Çağrısı	8
Erasmus + Eğitim Kursu Katılımcı Sonucu	8
Erasmus + Gençlik Değişimi Katılımcı Çağrısı	7
Erasmus + Gençlik Değişimi Katılımcı Sonucu	6
ESC Katılımcı Çağrısı	160
ESC Katılımcı Sonucu	64
Eğitim	4
Etkinlik	51
Gönüllülük Deneyimi	78
Kulüp Başvurusu	33
Seminer	4
Özel Günler	3
Diğer	55

Tablo 5'e göre Pi Gençlik Derneği'nin Instagram hesabında 9 gönderi atölye, 1 gönderi çalıştay, 8 gönderi Erasmus + Eğitim Kursu katılımcı çağrısı, 8 gönderi Erasmus + Eğitim Kursu katılımcı sonucu, 7 gönderi Erasmus + Gençlik Değişimi katılımcı çağrısı, 6 gönderi Erasmus + Gençlik Değişimi katılımcı sonucu, 160 gönderi

ESC katılımcı çağrısı, 64 gönderi ESC katılımcı sonucu, 4 gönderi eğitim, 51 gönderi etkinlik, 78 gönderi gönüllülük deneyimi, 33 gönderi kulüp başvurusu, 4 gönderi seminer, 3 gönderi özel/anma günleri, 55 gönderi diğerdir.

Grafik 5: Pi Gençlik Derneği'nin Instagram Hesabındaki Gönderilerin Türüne Göre Yüzdelik Dağılımı

Grafik 6: Pi Gençlik Derneği'nin Instagram Hesabındaki Gönderilerin Aylara Göre Sayısı

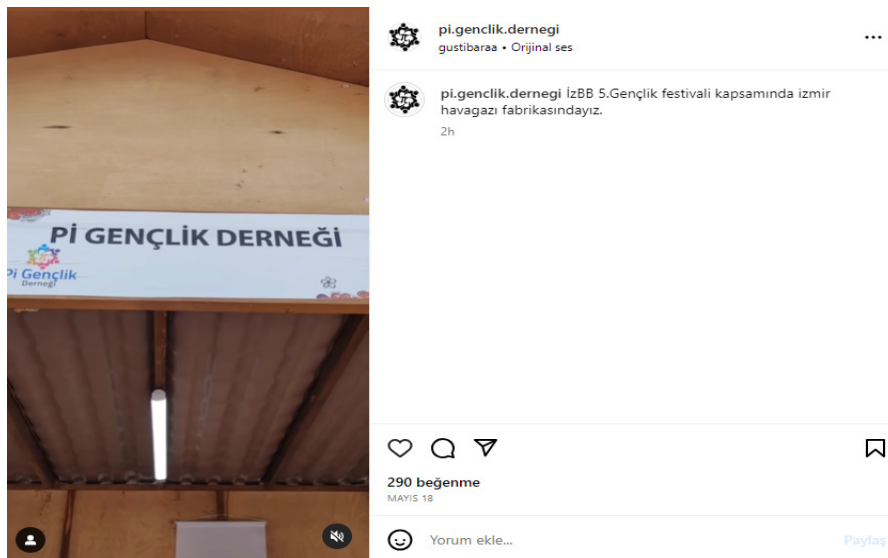
Grafik 6'ya göre 1 Haziran 2022 ile 31 Mayıs 2023 yılı arasında Pi Gençlik Derneği'nin Instagram hesabında 491 gönderi bulunmaktadır. Bu gönderilerden 14 gönderi reels, 1 gönderi video-dan oluşmaktadır. Haziran 2022'de 40 gönderi, Temmuz 2022'de 43 gönderi, Ağustos 2022'de 42 gönderi, Eylül 2022'de 53 gönderi, Ekim 2022'de 48 gönderi, Kasım 2022'de 30 gönderi, Aralık 2022'de 43 gönderi, Ocak 2023'de 34 gönderi, Şubat 2023'de 14 gönderi, Mart 2023'de 47 gönderi, Nisan 2023'de 48 gönderi, Mayıs 2023'de 49 gönderi paylaşılmıştır. En çok gönderi sayısı Eylül 2022 ayında, en az gönderi sayısı Şubat 2023 ayında paylaşılmıştır.

Tablo 6: Pi Gençlik Derneği'nin Instagram Hesabındaki Aldığı Beğeni Sayısı, Video Sayısı ve Görüntüleme Sayısının Aylara Göre Gösterimi

Aylar	Beğeni Sayısı	Video/Reels Sayısı	Video/Reels Görüntüleme ve Beğeni Sayısı
Haziran 2022	3.593	1 Reels	86 Beğeni
Temmuz 2022	5.233	1 Reels	118 Beğeni
Ağustos 2022	8.027	1 Video	3.612 Görüntüleme 102 Beğeni
Eylül 2022	5.183	-	-
Ekim 2022	5.543	-	-
Kasım 2022	2.616	-	-
Aralık 2022	5.233	5 Reels	883 Beğeni
Ocak 2023	4.451	5 Reels	455 Beğeni
Şubat 2023	1.682	-	-
Mart 2023	7.448	-	-
Nisan 2023	5.412	1 Reels	131 Beğeni
Mayıs 2023	4.412	1 Reels	285 Beğeni

Tablo 6'ya göre 1 Haziran 2022 ile 31 Mayıs 2023 yılı arasında Pi Gençlik Derneği'nin Instagram hesabında bulunan gönderilere göre en çok beğeni sayısı 7.448 beğeni ile Mart 2022 ayında, en az beğeni sayısı 1.682 beğeni ile Şubat 2023 ayında gerçekleşmiştir. Video/reels paylaşımlarına göre en çok video/reels paylaşımı Aralık 2022 ile Ocak 2023 aylarında gerçekleşmiştir. En çok görüntüleme 3.612 görüntüleme ile Ağustos 2022 ayında, en çok video/reels beğenisi 883 beğeni ile Aralık 2022'de gerçekleşmiştir.

29 Ağustos 2022'de Pi Gençlik Derneği tarafından temmuz-ağustos ayları içinde 18 yaş altındaki gençler için birçok etkinlik düzenlenmesine dair bir video paylaşılmıştır. 1 Aralık 2022'de ESC projesi kapsamında Almanya'ya giden birinin gönüllülük deneyimine dair bir reels paylaşılmıştır. 2 Aralık 2022'de Polonya projesi kapsamında Polonya'ya giden birinin gönüllülük deneyimini konu alan bir reels paylaşılmıştır.

Şekil 13: Pi Gençlik Derneği Reels Gönderisi

Pi Gençlik Derneği'nin Instagram hesabı incelendiğinde gençlere yönelik paylaşımlar yapıldığı görülmektedir. Pi Gençlik Derneği; üniversite öğrencilerine ESC gönüllülük projeleri, Erasmus+ Gençlik Değişimi projeleri ve Erasmus+ Eğitim Kursu projeleri ile fayda sağlamaktadır. Avrupa Birliği'nin başlatmış olduğu bu programlarla beraber birçok üniversite öğrencisi Avrupa'ya geçici bir süreliğine gidebilme şansı yakalar. Bu programlar üniversite öğrencilerine yeni ülke ve şehirleri keşfetmeyi, yeni arkadaşlıklar edinmeyi ve yeni diller öğrenmeyi ya da öğrenilen dili daha iyi konuşabilmeyi mümkün hale getirir. Yeni ülke ve şehirleri keşfederek genel kültür birikimi, yeni arkadaşlıklar edinerek ağ oluşturma ve yeni diller öğrenerek veya öğrenilen dili daha iyi konuşarak iş başvurusunda bir adım öne geçebilme imkanı tanır.

Bunun yanı sıra Pi Gençlik Derneği; çizim atölyesi etkinliği, yaratıcı düşünce ve tasarım atölyeleri, sanat atölyesi gibi atölyeler sunarak güzel sanatlar bölümünde okuyan üniversite öğrencilerine fayda sağlayabilmektedir. Yoga-meditasyon etkinliği ile kariyer yolculuklarını daha az stresli atlatabilmelerine yardımcı olmaktadır. Müzik etkinliği ile kariyerini müzik üzerinden yapmak isteyen üniversite öğrencilerine; yüzme etkinliği, voleybol kulübü etkinliği, doğa yürüyüşü etkinliği, bisiklet turu etkinliği, buz pateni etkinliği ve fitness etkinliği ile spor alanında kariyer yapmak isteyen üniversite öğrencilerine; felsefe kulübü etkinliği ile felsefe alanında çalışmak isteyen üniversite öğrencilerine; film kulübü etkinliği ile kariyerini sinema sektörü üzerinden yapmak isteyen üniversite öğrencilerine yardımcı olmaktadır. Ayrıca başka sektörlerde kariyer yapmak isteyen üniversite öğrencileri için stres atmaya yardımcı olmak ya da yeni insanlar tanıyarak ağ oluşturmak gibi amaçlara hizmet etmektedir.

Pi Gençlik Derneği'nde İngilizce konuşma kulübü, Almanca konuşma kulübü, Fransızca konuşma kulübü, Rusça Gramer kulübü bulunur.

Üniversite öğrencileri dil kulüplerine katılarak yabancı dillerini geliştirebilir. Böylece CV'de bulunan yetenekler kısmına yabancı dil yazabilirler. Herhangi bir şirkete özgeçmiş yollandığında bir adım öne geçebilir ve mülakatlara girmeye hak kazanılabilir. Fotoğrafçılık kulübü ile fotoğrafçılık yapmak isteyen üniversite öğrencileri için kendini geliştirebilecekleri bir yer haline gelebilir. Sonuç olarak Pi Gençlik Derneği'nin üniversite öğrencilerinin kariyerlerine yardımcı olduğu görülmektedir.

Türkiye Girişimcilik Vakfı

Türkiye Girişimcilik Vakfı, 2014 yılının nisan ayında kurulmuştur. Girişimcilik kültürünün yaygınlaşması ve girişimciliğin gençler arasında bir kariyer seçeneği haline gelmesini amaçlayan bir sivil toplum kuruluşudur (www.girisimcilikvakfi.org).

Şekil 14: Türkiye Girişimcilik Vakfı Instagram Sayfası

Türkiye Girişimcilik Vakfı'nın fellow programı, challenger programı ve alumni programı olmak üzere üç adet gençlik programı vardır. Fellow programı ve challenger programına başvuran bireyin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olması, Türkiye'de ikamet etmesi, herhangi bir üniversiteye kayıtlı olması ve 17-24 yaş aralığında olması gerekmektedir. Challenger programına hazırlık, 1. ve 2. sınıf öğrencileri; fellow programına 3. ve 4. sınıf öğrencileri başvuru yapabilir. Her yıl nisan ve haziran aylarında başvuru açılır. Temmuz ve kasım aylarında ise beş aşamadan oluşan seçimle değerlendirmeye alınır. İlk aşama özgeçmiş doldurulmasıdır. İkinci aşama "Motivasyonun ne?", "Neden girişimcilik?" gibi soruların cevaplandığı en fazla üç da-

kıkalık bir Youtube veya Tiktok videosunun hazırlanmasıdır. Üçüncü aşama ön seçim sürecidir. Dördüncü aşama kişilik envanteri testinin yapılmasıdır. Beşinci ve son aşamada ise adayların mülakata girmesidir.

Fellow programı ve challenger programı üniversiteli öğrencilerin girişimcilik alanında bilgi sahibi olmasını hedefleyen burslu bir programdır. FellowUp ve ChallengerUp, girişimciler ile girişimcilik alanıyla ilgilenen üniversite öğrencilerini bir araya getirerek üniversite öğrencilerinin ağ oluşturmalarına olanak sağlamaktadır. FellowUp ve ChallengerUp, yüz yüze ve çevrim içi ortamda gerçekleşir. Fellow programındaki birçok etkinliğe katılım zorunlu iken challenger programındaki birçok etkinliğe katılım zorunlu değildir. Ayrıca challenger programında girişimci olan şirketlerde veya kurumsal bir şirkette staj yapma imkanı sağlamaktadır.

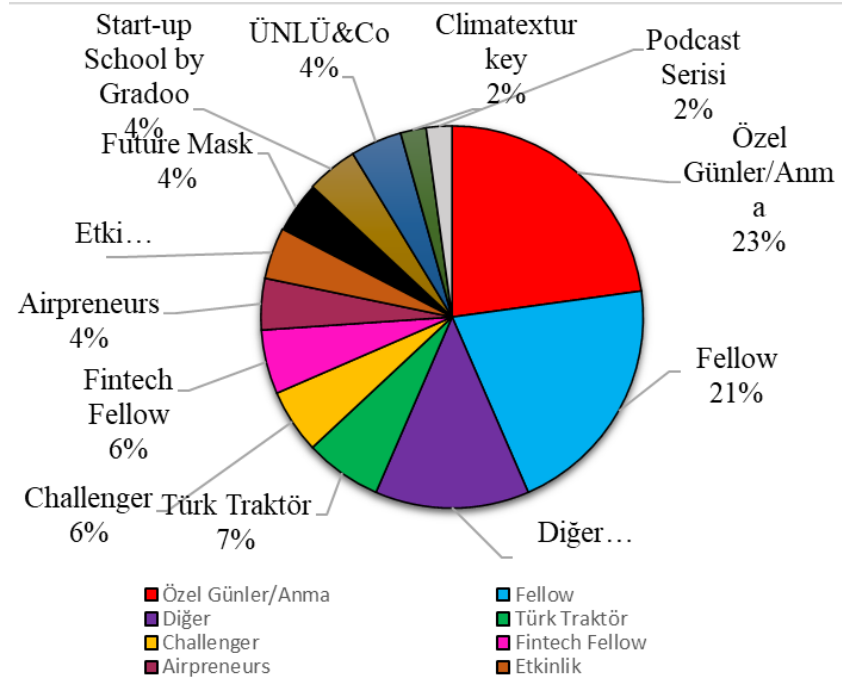
Şekil 15: Fellow Programı Gönderisi

Alumni programı, fellow programından mezun olan üniversite öğrencilerinin Türkiye Girişimcilik Vakfı'na devam etmesini sağlayan bir programdır. Fellow programından mezun olan üniversite öğrencileri bu program aracılığıyla fellow programına devam eden üniversite öğrencilerine yardımcı olmaktadır (www.girisimcilikvakfi.org).

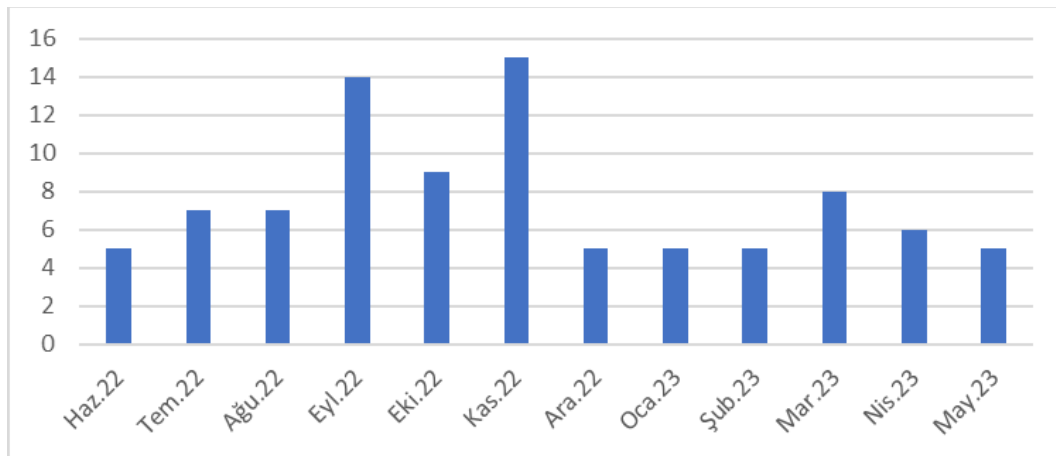
Tablo 7: Türkiye Girişimcilik Vakfı'nın Instagram Hesabındaki Gönderilerin Türüne Göre Sayısı

Türler	Türkiye Girişimcilik Vakfı'nın Instagram Hesabındaki Gönderi Sayısı
Airpreneurs	4
Challenger Programı	5
Climatexturkey	2
Etkinlik	4
Fellow Programı	19
Fintech Fellow Programı	5
Future Mask	4
Podcast Serisi	2
Start-up School by Gradoo	4
Türk Traktör	6
ÜNLÜ & Co Kadın Teknoloji Girişimcileri Akademisi	4
Özel Günler/Anma	21
Diğer	12

Tablo 7'ye göre Türkiye Girişimcilik Vakfı'nın Instagram hesabında 4 gönderi airpreneurs, 5 gönderi challenger programı, 2 gönderi climatexturkey, 4 gönderi etkinlik, 19 gönderi fellow programı, 5 gönderi fintech fellow programı, 4 gönderi future mask, 2 gönderi podcast serisi, 4 gönderi start-up school by Gradoo, 6 gönderi Türk Traktör, 4 gönderi ÜNLÜ & Co Kadın Teknoloji Girişimcileri Akademisi, 21 gönderi özel/anma günleri, 12 gönderi diğerdir. Etkinlikle ilgili gönderi sayısı; MardinUp girişimcilik konferansı ile ilgili 2 adet, Gtalks etkinliği ile ilgili 1 adet, İzmirUp etkinliği ile ilgili 1 adet gönderi paylaşılmıştır. Eski hamam yeni tas isimli podcast serisi ile ilgili 2 adet gönderi paylaşılmıştır.

Grafik 7: Türkiye Girişimcilik Vakfı'nın Instagram Hesabındaki Gönderilerin Türüne Göre Yüzdelik Dağılımı

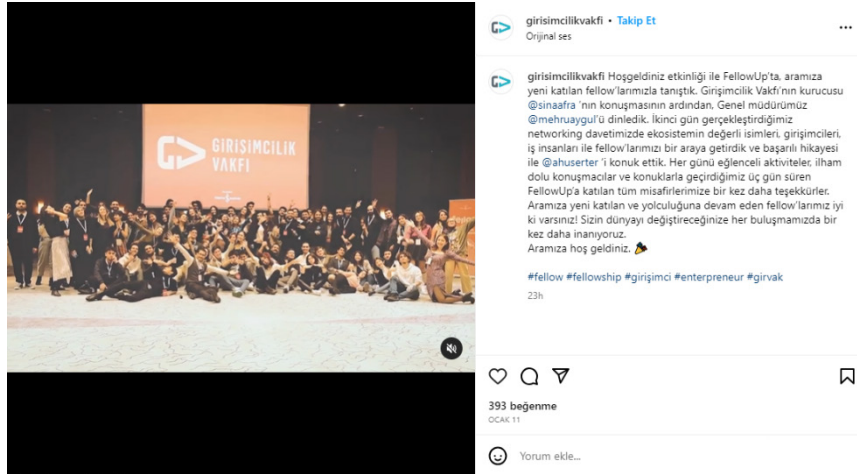
Grafik 8: Türkiye Girişimcilik Vakfı'nın Instagram Hesabındaki Gönderilerin Aylara Göre Sayısı

Grafik 8'e göre 1 Haziran 2022 ile 31 Mayıs 2023 yılı arasında Türkiye Girişimcilik Vakfı'nın Instagram hesabında 91 gönderi bulunmaktadır. Bu gönderilerden 12 gönderi reels, 11 gönderi videodan oluşmaktadır. Haziran 2022'de 5 gönderi, Temmuz 2022'de 7 gönderi, Ağustos 2022'de 7 gönderi, Eylül 2022'de 14 gönderi, Ekim 2022'de 9 gönderi, Kasım 2022'de 15 gönderi, Aralık 2022'de 5 gönderi, Ocak 2023'de 5 gönderi, Şubat 2023'de 5 gönderi, Mart 2023'de 8 gönderi, Nisan 2023'de 6 gönderi, Mayıs 2023'de 5 gönderi paylaşılmıştır. En çok gönderi sayısı Ekim 2022 ayında, en az gönderi sayısı Ağustos 2022 ayında paylaşılmıştır.

Tablo 8: Türkiye Girişimcilik Vakfı'nın Instagram Hesabındaki Beğeni Sayısı, Video Sayısı ve Görüntüleme Sayısının Aylara Göre Gösterimi

Aylar	Beğeni Sayısı	Video/Reels Sayısı	Video/Reels Görüntüleme ve Beğeni Sayısı
Haziran 2022	1.161	4 Video	11.039 Görüntüleme 686 Beğeni
Temmuz 2022	1.432	2 Video 1 Reels	4.787 Görüntüleme 497 Beğeni
Ağustos 2022	1.548	1 Reels	219 Beğeni
Eylül 2022	1.955	-	-
Ekim 2022	3.156	1 Reels	85 Beğeni
Kasım 2022	2.496	4 Reels	586 Beğeni
Aralık 2022	662	2 Reels	290 Beğeni
Ocak 2023	931	1 Reels	393 Beğeni
Şubat 2023	belli değil	-	-
Mart 2023	1.016	5 Video 1 Reels	7.383 Görüntüleme 598 Beğeni
Nisan 2023	1.774	1 Reels	267 Beğeni
Mayıs 2023	1.303	2 Reels	519 Beğeni

Tablo 8'e göre 1 Haziran 2022 ile 31 Mayıs 2023 yılı arasında Türkiye Girişimcilik Vakfı'nın Instagram hesabındaki reels ve videolara göre en çok video/reels paylaşımı, 5 video ve 1 reels ile 2023 yılının mart ayında yapılmıştır. 2022 yılının eylül ayı ile 2023 yılının şubat ayında video/reels paylaşılmamıştır. En çok video/reels görüntüleme sayısı ve beğeni sayısı 11.039 görüntüleme ve 686 beğeni sayısı ile 2022 yılının haziran ayı olmuştur. En çok beğeni sayısı ise 3.156 beğeni ile 2022 yılının ekim ayı olmuştur.

Şekil 16: Türkiye Girişimcilik Vakfı Reels Gönderisi

11 Ocak 2023'de hoşgeldiniz etkinliği ile FellowUp'ta, yeni katılan fellowlarla tanışmaya dair bir reels paylaşılmıştır. 5 Şubat 2023'de bir reels paylaşılmıştır. 6, 7, 8 Mart 2023'de Kadınlar Günü ile ilgili 5 video 1 reels paylaşılmıştır. 13 Nisan 2023'de Girişimcilik Vakfı fellow programı başvurularının başlamasına dair bir reels paylaşılmıştır. 19 Mayıs 2023'de 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı'na dair bir reels paylaşılmıştır. 24 Mayıs 2023 İzmir İzQ'da gerçekleştirilen İzmi-rUp etkinliğine dair bir reels paylaşılmıştır.

Türkiye Girişimcilik Vakfı'nın Instagram hesabı incelendiğinde üniversite öğrencilerinin kariyer ve kariyer planlamasına yardımcı olduğu görülmektedir. Girişimcilik alanında kariyer yapmayı hedefleyen üniversite öğrencileri için Türkiye Girişimcilik Vakfı, fellow programı ve challenger programı yapmaktadır. Bu programlar sayesinde girişimcilik sektöründe kariyer yapmış insanlar ile girişimcilik alanında kariyer yapmak isteyen üniversite öğrencilerini buluşturur. Böylece üniversite öğrencilerinin yeni insanlar tanıyarak ağ oluşturmaları kariyerleri için faydalıdır. Ayrıca üniversite öğrencilerinin hedefledikleri kariyer veya okudukları bölüm dışında farklı bir sektörde çalışabileceklerine dair bir bakış açısı da kazandırmaktadır. Programın artılarından bir tanesi de üniversiteye girilen ilk yıldan itibaren başvurmaktır. Bu artının olması üniversite öğrencilerinin hedeflerine erkenden ulaşabilmesini sağlamaktadır. Sonuç olarak Türkiye Girişimcilik Vakfı, fellow ve challenger programları ile üniversite öğrencilerinin hedefledikleri girişimcilik kariyerlerine ve kariyer planlamasına fayda sağlamaktadır.

SONUÇ

1 Haziran 2022 ile 31 Mayıs 2023 tarihleri arasında incelenen Bilim ve Sanat Vakfı 21.572 takipçi, Habitat Derneği 56.026 takipçi, Pi Gençlik Derneği 32.364, Türkiye Girişimcilik Vakfı 46.397 takipçiye sahiptir. Takipçi sayısı en çoktan en aza doğru; Habitat Derneği, Türkiye Girişimcilik Vakfı, Pi Gençlik Derneği, Bilim ve Sanat Vakfı şeklindedir. Habitat Derneği'nin incelenen diğer dernek ve vakıflara göre daha çok etkileşimde olduğu görülmektedir.

Bilim ve Sanat Vakfı 121 gönderi, Habitat Derneği 246 gönderi, Pi Gençlik Derneği 491 gönderi, Türkiye Girişimcilik Vakfı 91 gönderi paylaşmıştır. Gönderi sayısı en çoktan en aza doğru; Pi Gençlik Derneği, Habitat Derneği, Bilim ve Sanat Vakfı, Türkiye Girişimcilik Vakfı şeklindedir. Pi Gençlik Derneği, Instagram'da en çok gönderi paylaşan sivil toplum kuruluşu olmuştur.

Bilim ve Sanat Vakfı 3 reels ve 1 video, Habitat Derneği 67 reels ve 4 video, Pi Gençlik Derneği 14 reels ve 1 video, Türkiye Girişimcilik Vakfı 12 reels ve 11 video paylaşmıştır. Reels sayısı en çoktan en aza doğru; Habitat Derneği, Pi Gençlik Derneği, Türkiye Girişimcilik Vakfı, Bilim ve Sanat Vakfı şeklindedir. Video sayısı en çoktan en aza doğru; Türkiye Girişimcilik Vakfı, Habitat Derneği, Bilim ve Sanat Vakfı, Pi Gençlik Derneği şeklindedir. Habitat Derneği en çok reels paylaşırken Türkiye Girişimcilik Vakfı'nın ise en çok video paylaşılan sivil toplum kuruluşu olduğu görülmektedir.

Son bir yıl içinde Bilim ve Sanat Vakfı 17.990 beğeni, Habitat Derneği 68.975 beğeni, Pi Gençlik Derneği 58.833 beğeni, Türkiye Girişimcilik Vakfı 17.434 beğeni almıştır. Toplam gönderi beğeni sayısı en çoktan en aza doğru; Habitat Derneği, Pi Gençlik Derneği, Bilim ve Sanat Vakfı, Türkiye Girişimcilik Vakfı şeklindedir. Habitat Derneği, en çok beğeni sayısına sahip olan dernek olduğu görülmektedir. İncelenen STK'lardan biri olan Habitat Derneği, Instagram'da en çok etkileşime sahip olan ve kitlelere ulaşan sivil toplum kuruluşudur.

Üniversite öğrencilerinin kariyer ve kariyer planlamasına en çok fayda sağlayacak sivil toplum kuruluşu Pi Gençlik Derneği'dir. Bunun sebebi en çok paylaşımına sahip olan derneğin, paylaşılan tüm gönderilerinin gençlere yönelik olmasıdır. Genel olarak farklı yabancı dil kulüplerine, atölye, eğitim gibi faaliyetlere katılmak; ESC+ projesi ve Erasmus+ projesine katılım sağlamanın üniversite öğrencilerinin kariyer yolculuklarına yardımcı olduğu görülmektedir.

İkinci sırada Habitat Derneği yer almaktadır. Habitat Derneği her yaştan ve kesimden insana hitap eden program ve projeler sunmaktadır. Bu sebeple üniversite öğrencilerinin katılabileceği program ve projeler sınırlıdır. Dernek, üniversite öğrencilerine programlar altında eğitim, atölye gibi imkanlar sunmaktadır.

Üçüncü sırada Türkiye Girişimcilik Derneği yer almaktadır. En az gönderi sayısına sahip olan Türkiye Girişimcilik Derneği, gönderileri genel olarak girişimcilik içerikli gençlik programlarıdır. Sadece girişimcilik alanında kariyer yapmak isteyen üniversite öğrencileri için idealdir.

Dördüncü sırada yer alan Bilim ve Sanat Vakfı'nın Instagram hesabında gönderiler incelendiğinde üniversite öğrencilerinin kariyer ve kariyer planlamasına yönelik daha az gönderi paylaşıldığı görülmektedir. Bilim ve Sanat Vakfı'nda atölye ve okuma grupları faaliyetleri üniversite öğrencilerinin kariyerlerine fayda sağlanabilir.

Sonuç olarak, dört sivil toplum kuruluşunun paylaşımlarına baktığımızda, üniversite öğrencilerinin mesleki deneyimi, yabancı dil, boş zamanı kaliteli kullanma, yurt dışı eğitim ve gezi, sanat, kültür, spor, eğlence vb. pek çok alanda örneklerini de gördüğümüz gibi etkinliklerden hızlı bir şekilde haberdar olma ve ulaşma imkanlarının olduğu, kariyerlerini planlarken bu etkinliklerin önem taşıyacak nitelikte olduğu elde edilen sayısal verilerden anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

- Aslan, S. (2010). *Türkiye'de Sivil Toplum*. Sosyal Bilimler Dergisi, 9 (31), 260-283.
- Cevher, E. (2015). Üniversitelerde Kariyer Planlama Faaliyetleri Ekseninde Kariyer Merkezlerine Yönelik Bir Araştırma. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5 (2), 164-177.
- Çaha, Ö. (1994). *Osmanlı'da Sivil Toplum*. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 49 (03) s.79-99.
- Duman, Z.M. (2004), İdris Küçükömer'in Sivil Toplum Anlayışı, Sosyal Bilimler 2/1 (2004) s.47-52.
- Güldü, Ö. & Ersoy Kart, M. (2017). *Kariyer Planlama Sürecinde Kariyer Engelleri ve Kariyer Geleceği Algılarının Rolü*. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 72 (2), 377-400.
- Karakurt Tosun, E. (2007). *Avrupa Birliği Üyelik Sürecinde Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Sivil Toplum Kuruluşları*. Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi, 3 (2), 1-16.
- Kurt, S. & Taş, H. (2015). *Sivil Toplum Örgütlerinde Profesyonel ve Gönüllü Çalışma İlişkileri: Tehditler ve Fırsatlar*. Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 4 (8), 199-214.
- Mayfield, A. (2008). *What is Social Media, iCrossing*, e-book, s. 5-27. http://crmexchange.com/uploadedFiles/White_Papers/PDF/What_is_Social_Media_iCrossing_ebook.pdf, Erişim Tarihi: 26.07.2023.
- Özçiğci, V. (2020). *Sosyal Medyanın Tüketicilerin Satın Alma Niyeti Üzerindeki Etkisi*. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6 (1), 206-223.
- Özdemir, S. (2004). *Kar Gütmeyen Kuruluşlar (KGK) ve Sosyal Rehaf'ın Sağlanmasında Artan Rolü*. İ.Ü. İktisat Fakültesi Sosyal Siyaset Konferansları, Sayı: 48, s:129-161
- Pelenk Özel, A. (2011). *Sosyal Medya ve Güven: Hükümet, Sivil Toplum Örgütleri ve Ticari Kuruluşlara Yönelik Ampirik Bir Araştırma*. AJIT-e: Academic Journal of Information Technology, 2 (4), 1-31.
- Taşlıyan, M. , Arı, N. Ü. & Duzman, B. (2011). İnsan Kaynakları Yönetiminde Kariyer Planlama ve Kariyer Yönetimi: İİBF Öğrencileri Üzerinde Bir Alan Araştırması. Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 3 (2), 231-241.
- TDK (2023), <https://sozluk.gov.tr/?q=sivil+toplum&aranan=>, Erişim Tarihi: 12.03.2023.
- İncelenen STK'ların web ve Instagram sayfaları**
- <https://z-p15.www.instagram.com/bisavorgtr/>, Erişim Tarihi: 01.04.2023.
- <https://www.bisav.org.tr/> Erişim Tarihi: 05.04.2023.
- <https://z-p15.www.instagram.com/habitatdernegi/> Erişim Tarihi: 01.04.2023.
- <https://habitatdernegi.org/> Erişim Tarihi: 07.07.2023.
- <https://z-p15.www.instagram.com/pi.genclik.dernegi/> Erişim Tarihi: 01.04.2023.
- <https://www.pigenclikdernegi.org/tr/ana-sayfa/> Erişim Tarihi: 22.05.2023.
- <https://z-p15.www.instagram.com/girisimcilikvakfi/> Erişim Tarihi: 01.04.2023.
- <https://www.girisimcilikvakfi.org/> Erişim Tarihi: 05.04.2023.
- <https://www.siviltoplum.gov.tr/> Erişim Tarihi: 01.04.2023.
- <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 01.04.2023.
- <https://wearesocial.com/uk/blog/2023/01/the-changing-world-of-digital-in-2023/> Erişim Tarihi: 30.03.2023.